

VMR Actualiteitendag 2018
Veehouderij en volksgezondheid

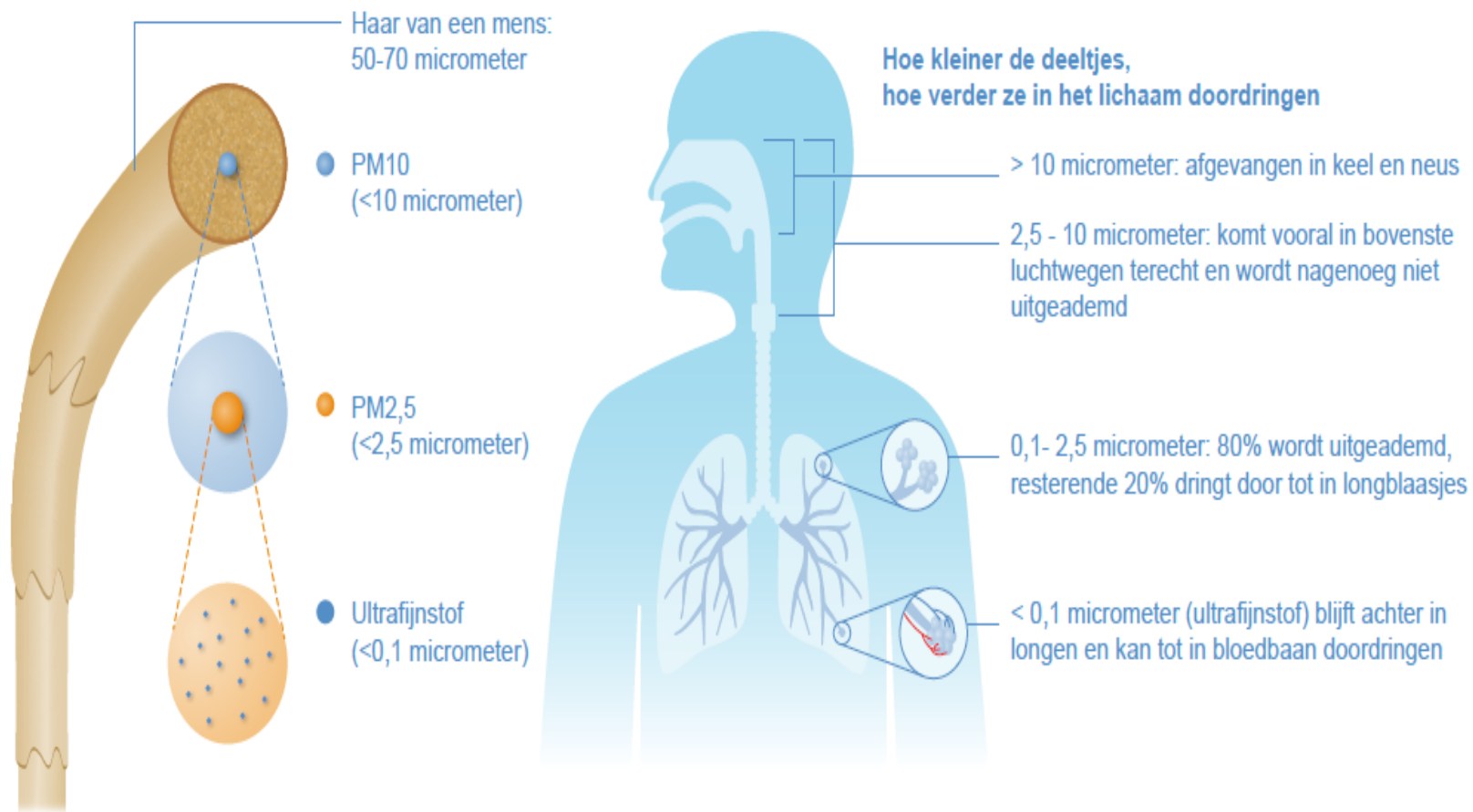
Paul Bodden
Utrecht | 22 maart 2018

Veehouderij en volksgezondheid

- Gezondheidsrisico's van veehouderijen: onderzoeken
- Omgevingsrechtelijk kader
 - Ruimtelijke besluiten
 - Milieubesluiten
- Jurisprudentie
- Wetgevingsinitiatieven
- Omgevingswet

Veehouderij en volksgezondheid

- Gezondheidsrisico's van veehouderijen
 - Zoönosen (Q-koorts, influenza, antibioticaresistente bacteriën)
 - Geur
 - Fijnstof
 - Endotoxinen
- Omgevingsrechtelijk kader
 - Ruimtelijke besluiten
 - Milieubesluiten

Figuur 2. Grootte verschillende fijnstoffracties

Bron: *Gezondheidswinst door schonere lucht*, Den Haag: Gezondheidsraad 2018; publicatienr. 2018/01 , p. 18

	PM2,5	NO2	Ozon
 Kinderen			
 Ouderen			
 Mensen met luchtwegaandoeningen (astma)			
 Mensen met hart- en vaataandoeningen			
 Mensen die buiten actief zijn			
 Mensen die onvoldoende vitamine C en E binnen krijgen			

Figuur 3. Hooggevoelige groepen

Bron: *Gezondheidswinst door schonere lucht*, Den Haag: Gezondheidsraad 2018; publicatienr. 2018/01 , p. 27

Onderzoeken

- Veehouderij en Gezondheid Omwonenden (RIVM, 5 juli 2016, kenmerk 2015-0058)
 - Aanvullende studies (RIVM-rapport 2017-0062)
- Emissies van endotoxinen uit de veehouderij: emissiemetingen en verspreidingsmodellering (WUR-rapport 959, Wageningen UR Livestock Research, juni 2016)
- Advies 'Gezondheidsrisico's rond veehouderijen' (Gezondheidsraad, 30 november 2012)

Beknopte resultaten VGO (2016/2017)

Belangrijkste resultaten van het onderzoek

MEER LONGONTSTEKING

Rond pluimveehouderijen en geitenhouderijen komen iets vaker longontstekingen voor. Gemiddeld zijn er elk jaar 1650 mensen met een longontsteking op 100.000 inwoners. Daarvan worden ruim 200 longontstekingen veroorzaakt door het wonen in de buurt van een pluimveehouderij of geitenhouderij. Bij pluimvee wordt dit waarschijnlijk veroorzaakt door fijnstof en endotoxinen. Bij geiten is de oorzaak onbekend, maar Q-koorts is uitgesloten.

MINDER ASTMA EN ALLERGIE

Bij mensen die dicht bij een veehouderij wonen komen astma en neusallergie minder voor.

MINDER COPD MEER KLACHTEN

Bij veehouderijen wonen minder mensen met COPD. Maar de mensen met COPD die in de buurt van veel veehouderijen wonen hebben wel grotere kans op ernstige klachten en gebruiken meer medicijnen.

NIET VAKER ZIEKTEVERWEKKERS

Hepatitis E-virus infecties en de resistente ESBL-bacteriën en *Clostridium difficile* komen net zo vaak voor bij mensen die dichtbij veehouderijen wonen als mensen die daar verder vandaan wonen. Resistente bacteriën zijn ongevoelig voor een aantal antibiotica en daarom moeilijker te behandelen.

VERMINDERDE LONGFUNCTIE

Mensen die in de buurt van 15 of meer veehouderijen wonen kunnen een verminderde longfunctie hebben. Ook is de longfunctie lager bij een hoge concentratie ammoniak in de lucht. De afstand tot de veehouderij is hierbij niet van invloed. Ammoniak komt uit mest.

Welke data zijn gebruikt voor het onderzoek?

- Anonieme gegevens van 110.000 patiënten bij huisartsen.
- Vragenlijst bij ruim 14.000 mensen.
- 2.500 mensen deden mee aan een gezondheidsonderzoek (onderzoek van bloed, ontlasting, longfunctie).

Onderzoeken

- advies 'Gezondheidsrisico's rond veehouderijen: vervolgadvis'

(Gezondheidsraad, 14 februari 2018;
publicatienr. 2018/04)

- advies 'Gezondheidswinst door schonere lucht'

(Gezondheidsraad, 23 januari 2018;
publicatienr. 2018/01)

Juridisch kader

Huidig recht: ruimtelijke besluiten

- Bestrijding dierziekten vindt regeling primair via andere wetgeving
- In 'ruimtelijk spoor': een 'af te wegen' of 'mee te wegen' belang en eventueel aanvullende regels
 - Voorbeeld: ABRvS 5 oktober 2016, ECLI:NL:RVS:2016:2615 (*Brummen*)
 - Bijv. voorkomen van uitbreiding van de bebouwing ten behoeve van geiten- en schapenhouderijen (ABRvS 6 november 2013, ECLI:NL:RVS:2013:1819)
 - Echter, geen sinecure: AbRS 18 juli 2012, ECLI:NL:RVS:2012:BX1827
 - Gecombineerd met andere aspecten: ABRvS 30 april 2014, ECLI:NL:RVS:2014:1512 (*Mill en Sint Hubert*)
- Voorzorgsbeginsel?
- ABRvS 10 september 2014, ECLI:NL:RVS:2014:3335 (*Buitengebied Bernheze*)

Juridisch kader

Huidig recht: milieubesluiten

AbRS

- Aan omgevingsvergunning milieu kunnen voorschriften worden verbonden
- Maatwerkvoorschriften indien inrichting onder de werking van het Activiteitenbesluit milieubeheer valt
- Aanvullende toets
 - ABRvS 19 juni 2013, ECLI:NL:RVS:2013:CA3635 (*Son en Breugel*)
 - ABRvS 18 december 2013, ECLI:NL:RVS:2013:2432 (*Oirschot*)
 - Recenter: ABRvS 5 juli 2017, ECLI:NL:RVS:2017:1771 (*Leudal*)
 - Uitzondering: ABRvS 28 november 2012, ECLI:NL:RVS:2012:BY4396 (*CVI*)
- Algemeen aanvaarde wetenschappelijke inzichten

Juridisch kader

Huidig recht: milieubesluiten

Rb. Oost-Brabant

- Bij wettelijke of beleidsmatige toetsingskaders: bewijslast appellant
→ aannemelijk maken dat toetsingskader ontoereikend is om volksgezondheidsrisico's te voorkomen
- Geen wettelijke of beleidsmatige toetsingskaders: bij indicatie voor gezondheidsrisico moet bestuursorgaan onderzoeken of weigering vergunning / nadere voorschriften nodig zijn
- Voorzorgsbeginsel
- Rb. Oost-Brabant 2 oktober 2013, ECLI:NL:RBOBR:2013:5445
(*Gemert-Bakel*)
- Rb. Oost-Brabant 31 december 2013, ECLI:NL:RBOBR:2013:7227
(*Boxmeer*)
- Rb. Oost-Brabant 17 oktober 2014, ECLI:NL:RBOBR:2014:6305
(*Geldrop-Mierlo*)

Jurisprudentie

- Rb. Oost-Brabant 27 juni 2016, ECLI:NL:RBOBR:2016:3384 (*Reusel-De Mierden*)
 - VR 2014: toetsing cumulatieve geurhinder (achtergrond-belasting)
 - Provincie/gemeente: Handreiking geurhinder en veehouderij (vaste gedragslijn) → PRA-onderzoek 2001
 - Appellant: GGD-rapport 'Geurhinder van veehouderij nader onderzocht' d.d. 23 maart 2015 → nieuwe inzichten: bij dezelfde geurbelasting veel grotere kans op geurhinder
 - Rb.: gemeente gaat te kort door de bocht door zich uitsluitend op Handreiking/vaste gedragslijn te baseren
 - Rb.: gemeente heeft verantwoordingsplicht
-
- Anders: ABRvS 7 december 2016, ECLI:NL:RVS:2016:3275 (*Someren*)

Jurisprudentie

- ABRvS 12 oktober 2016, ECLI:NL:RVS:2016:2714 (*Vlagtwedde*)
 - Bestemmingsplan: intensieve pluimveehouderij
 - Omwonenden (woonachtig op afstand van 920 meter): ondanks afstand zijn wij belanghebbenden, want VGO-rapport
- ABRvS: omwonenden $\neq$ belanghebbenden
 - VGO-onderzoek verricht in Noord-Brabant en Limburg; niet zonder meer duidelijk of resultaten zijn te generaliseren voor hele land
 - VGO-rapport beveelt herhaling onderzoek aan in veedichte gebieden in Gelderland en Overijssel

Jurisprudentie

- ABRvS 12 oktober 2016, ECLI:NL:RVS:2016:2687 (*Sint Anthonis*)
 - Bestemmingsplan vormverandering agrarisch bouwvlak
 - Appellant (omwonende): VGO-rapport
 - ABRvS: volksgezondheid is een 'mee te wegen belang'
 - ABRvS:
 - in VGO-rapport zijn in het algemeen verbanden onderzocht tussen wonen bij veehouderijen en gezondheid
 - sommige effecten zijn negatief voor de gezondheid, andere positief
 - appellant heeft niet aannemelijk gemaakt dat uit VGO-rapport volgt dat bp leidt tot onaanvaardbare negatieve gezondheids-effecten

Jurisprudentie

- ABRvS 17 mei 2017, ECLI:NL:RVS:2017:1301 (*Grubbenvorst*)
 - VGO-rapport
 - Geen aanknopingspunten zodanige risico's voor de volksgezondheid dat de omgevingsvergunning had moeten worden geweigerd
 - In casu verschillende maatregelen en voorzieningen
- Zie ook: ABRvS 5 juli 2017, ECLI:NL:RVS:2017:1771 (*Leudal*)
- Zie voorts:
 - Rb. Limburg 4 juli 2017, ECLI:NL:RBLIM:2017:6313 (*Horst aan de Maas*)
 - Rb. Limburg 1 november 2017, ECLI:NL:RBLIM:2017:10536 (*Nederweert*)

VGO en planschade

- Subjectieve elementen (bv. negatieve gevoelswaarde) vs. ruimtelijke gevolgen en objectief te verwachten overlast
- ABRvS 28 juni 2017, ECLI:NL:RVS:2017:1712 (*Montferland*)

Rb. Oost-Brabant 17 oktober 2017, ECLI:NL:RBOBR:2017:5459 (*Mill en Sint Hubert*)

- OBM, noodzaak voor MER bij indicatie risico volksgezondheid (VGO-onderzoek en endotoxinenrapport), voorzorgsbeginsel
- Vergelijkbaar: Rb. Oost-Brabant 17 oktober 2017, ECLI:NL:RBOBR:2017:5458 (*Landerd*)
 - + suggestie voorschriften via art. 2.1 lid 1 onder e Wabo dan wel art. 2.1 lid 2 onder 1 jo. lid 4 Activiteitenbesluit milieubeheer

Endotoxinen

- ABRvS 13 december 2017, ECLI:NL:RVS:2017:3435, TvAR 2017/5912, m.n.t. Paul Bodden (*Bernheze*)
 - Adviesnorm van 30 EU/m³ mag worden toegepast, mits voldoende gemotiveerd
 - Status advies GGD (algemene afstandsnorm van 250 meter)
 - Status Handelingsperspectieven Veehouderij en Volksgezondheid, endotoxine toetsingskader 1.0
- Zie ook: Rb. Oost-Brabant 28 februari 2018, ECLI:NL:RBOBR:2018:915 (*Bernheze*)

Intrekking Interimwet veedichte gebieden

- Zomer 2014: ontwerp-wetsvoorstel dierenaantallen en volksgezondheid (internetconsultatie)
- April 2017: ontwerp-wetsvoorstel Interimwet veedichte gebieden (internetconsultatie)
 - Voorzorg in introductie van eigenstandige bevoegdheid provincie om te sturen op omvang van de veehouderij, met het oog op de goede omgevingskwaliteit
 - Doublure t.o.v. bestaand instrumentarium ex Wro / Wabo?
- Kabinet-Rutte III: wetsontwerp Interimwet veedichte gebieden zal niet verder in procedure worden gebracht

Intrekking Interimwet veedichte gebieden

- Regeerakkoord:

"Het laatste decennium zijn we in Nederland geconfronteerd met de gezondheids- en leefomgevingsrisico's in gebieden met een zeer hoge veedichtheid. Die kunnen en willen we niet negeren. Het kabinet zal met de sector en de betreffende provincies bezien hoe we deze problematiek kunnen aanpakken. In samenspraak met de provincies (met name Noord-Brabant) wordt bezien hoe een warme sanering van de varkenshouderij in belaste gebieden kan worden vormgegeven. Het rijk reserveert hiervoor financiële middelen."

- 'Cofinanciering Fonds warme sanering varkenshouderij (prioritair voor Noord-Brabant)'

Wetsvoorstel veedichte gebieden?

BOERDERIJ

 Home

 Markt

 Opinie

 Op Maat

 Boerenleven

 Rundvee

 Varkens

 Akkerbouw

 Mechanisatie

 Pluimvee

Nieuws | 8 mrt 2018 | 2187 x bekeken | 6 reacties

Wetsvoorstel veedichte gebieden ongewijzigd naar Kamer

SP-Kamerlid Frank Futselaar en GroenLinks-Kamerlid Rik Grashoff dienen vrijdag 8 maart hun initiatiefwet ‘Veedichte gebieden’ in voor behandeling in de Tweede Kamer.

Ze markeren dit moment bij het provinciehuis in Den Bosch, omdat de wet vooral bestemd is om de problematiek in Noord-Brabant op te lossen. De wet wordt in de wandelgangen ‘De Brabantwet’ genoemd.

Het wetsvoorstel veedichte gebieden geeft provincies de mogelijkheid om in gebieden in te grijpen in de omvang van de veestapel, als de kwaliteit van de leefomgeving in gevaar komt. Dat kan door een maximum aantal dieren, maximum aantal bedrijven of een maximale omvang per bedrijf vast te stellen. Provincies kunnen zelf gebieden aanwijzen die als ‘veedicht’ gebied.

Wetsvoorstel initiatief Martijn van Dam

Het wetsvoorstel **is ontwikkeld onder leiding van** toenmalig staatssecretaris Martijn van Dam, maar werd niet eerder ingediend voor een wetstraject omdat regeringspartij VVD dit niet wilde. Het wetsvoorstel is niet gewijzigd door de initiatiefnemers. “De wet zit goed in elkaar en een eerdere versie is al bekeken door de Raad van State. Daarom kan dit wetstraject mogelijk sneller verlopen”, aldus Futselaar.

De politicus vindt dat de wet nog steeds nodig is, om regionale overheden de mogelijkheid te geven om in te grijpen in de omvang van de veehouderij. ‘Het kabinet heeft deze problematiek ook schoorvoetend onderkend, door in te zetten op een warme sanering voor de varkenshouderij, maar dat is niet voldoende”, vindt Futselaar.

Tekst gaat verder onder foto

Omgevingswet

- Omgevingsplan ruimere reikwijdte
- Taken en bevoegdheden bestuursorganen gericht op instandhouding veilige en fysieke leefomgeving (art. 2.1 j° art. 1.3 Ow)
- Niet slechts ruimtelijk relevante bepalingen

Omgevingswet

- Amendementen wetsvoorstel Omgevingswet
(*Kamerstukken II* 2014/15, 33 962, nr. 150, 151 en 152)
- Art. 2.1 lid 4 Ow: 'gezondheid' volwaardige rol bij omgevingsplannen en omgevingsvergunningen voor afwijkactiviteiten
- Art. 5.32 Ow: weigering omgevingsvergunning vanwege (mogelijk) ernstige gezondheidsrisico's
→ in 'bijzondere gevallen' (o.m. Q-koorts, vogelgriep e.d.)
- Art. 4.22 lid 2 Ow: verplichte algemene rijksregels m.b.t. treffen van alle passende maatregelen ter bescherming gezondheid ← → art. 5.42 lid 3 Ow: verplichting opstellen algemene rijksregels over wijziging of intrekking omgevingsvergunning i.v.m. passende maatregelen ter bescherming gezondheid

Contact

Paul Bodden

T 024-38 28 333

M 06 1233 9623

E p.bodden@hekkelman.nl